

APŽVALGA

KODEL MEKSIKOS KUNIGAI TAIP GREIT SU-MINKSTĖJO?

Paskutinėmis dienomis katalikų kunigai Meksikoje ėmė jau švelniau kalbėti su valdžia. O pirma jie sakėsi nenusišleisiant „bedieviui“ Calles'ui jokių būdu.

Kodel taip greit jų nusistatymas ėmė keistis? „Naujiens“ sako, kad—

„Dalykai šitaip ėmė krypti Meksikoje, kaip matyt, daugiausia dėl to, kad Jungtinių Valstijų valdžia atsiskė daryti intervenciją Meksikoje. Kai prezidentas Coolidge ir valstybės sekretorius Kellogg ne tik-tai atmetė Kolumbo Vyčių reikalavimą įsikūsti į ginklus tarp Meksikos valdžios ir kunigų, bet ir ėmė areštuoti Meksikos kontr-revoliucionierius, kurie daro šiame krašte samokslus prieš Calles'ą, tai Meksikos kunigai pamatė, kad Dėdė Samas jiems nesirengia eiti pagalbą, ir nusileido.

„Idomu šiame sąsąsėje pažymėti tai faktą, kad dabar jau ir Meksikos Kolumbo Vyčiai paskelbė spaudoje, jog jie esą priešingai Jungtinių Valstijų intervencijai — „tiesioginei ir netiesioginei.“ Pirma tokių balsų iš Meksikos Vyčių nebuvo girdėt. Jų delegatai dalyvavo Jungtinių Valstijų Kolumbo Vyčių suvažiavime, kuris neseniai įvyko Philadelphiaje ir kuriame buvo vienbalsiai nutarta reikalauti intervencijos Meksikoje!

„Taigi Meksikos kunigai pripažino esą pergalėti. Jie nusilenkė „bedieviui“ prezidentui, prieš kurį jie buvo mėginę sukelti tamsią laudį, ir jie visai pripažino autoritetą kongreso, apie kurį jie pirma skelbdavo svetimų šalių spaudoje, kad tai esąs „vagių, sukčių ir smurtininkų“ susirinkimas.

„Bet kas yra užvis svarbiausia, — Meksikos katalikų bažnyčios viršininkai su Romos pritarimu viešai nusilenkė bažnyčios naujovės atskyrimo principui. Šis vyskupų nusilenkimas reiškia, kad prezidento Calles'o valdžia ne tik-tai pasirodė esanti galingesnė už bažnyčią, bet ir laimėjo pilną moralę pergalę ant jos.“

„Naujiens“ mano, kad Meksikos kongresas turėtų suteikti katalikams ir jų kunigams tokias pat teises, kokias turi kiti piliečiai.

Mes esame kitokios nuomonės. Musų manymu, katalikų kunigams negalima pripažinti tokių teisių, kokias turi paprasti piliečiai, nes kunigai neina kariumi, nenori mokėti mokesčių ir neauklėja vaikų. Taigi jie neatlieka svarbiausių piliečių pareigų. Kam tada jiems piliečių teisės?

KAIP PERTVARKOMA LIETUVOS ŽVALGYBA.

Kauno „Lietuvos“ reporteris teiravosi pas vidaus reikalų ministrą drg. Poželą apie tai, kaip yra pertvarkoma „politinė policija“ (žvalgyba). Ministeris davė šitokią paaiškinimą:

„Politinė policija jau dabar nebeteri tos savarankiškos rolės ir eina pareigas toms pat teisėmis, kaip ir kriminalinė policija. Dabar nustatyti nauji politinės policijos veikimo metodai ir atitinkamai keičiama personalinė sudėtis. Žymi dalis politinės policijos valdininkų atleista, o kiti pakeisti naujais.“

J paklausimą, ar yra mažinamas policijos aparatas, drg. Požela atsakė, kad—

„Jau dabar yra atleisti 6 policijos vadai, ir jų vieton nauji nebepakviesi. Jų pareigas eina apskritys viršininkai. Keliems iš atleistųjų policijos vadų už įvairius nusikaltimus iškeltos

bylos. Numatoma žymiai sumažinti iki naujųjų metų ir žemesnių policijos tarnautojų skaičių.“

Ir praktika parodanti, kad piliečių saugumas nei kiek nesumažėja dėl policijos sumažinimo.

KULTūros KONGRESAS

„Lietuva“ rašo:

„Su pasitenkinimu reikia pažymėti, kad nuėmus karo stovį ir grąžinus krašto gyventojams demokratines laisves, visuomenėje plačia vaga pradėjo reikštis kultūrinio darbo iniciatyva. Graži šių rusų pasivaidžiū gali būti rengiama — m. rugpjūčio 22—24 d. kultūros sventė.“

„Dar pernai buvo įgyvendinta idėja suburti kruvon dirbančias kultūros srity organizacijas tikslu suderinti ir palengvinti jų veikimą ir tuo keliu padaryti jų vaisingesnį. Siemet jau suaukiamas kultūros kongresas su plačia veikimo programa. Iš tos programos matyti, kad mūsų visuomenė rimtai yra susirūpinusi kultūros klausimais Lietuvoje.“

„Kertinė“ vieta, kaip ir tur būti, kongreso programoje turi švietimo reikalai. Čia plati eilė kultūros darbų už mokyklų sienų. Kova su analfabetizmu, suaugusiųjų tarpe, paskaitos, kursai, liaudies universitetai, skaityklos, knygynai, ir tt. turės susilaukti tinkamo suvažiavusių dėmesio. Čia kultūros darbininkų avangardui — liaudies mokytojams plati galimybė garbingai išnaudoti liuoslaikį ir „patarnauti tautai ir valstybei.“

Mums, amerikiečiams, smagu yra girdėti, kad papaliuosuotoj iš kunigų valdžios Lietuvoje taip greitai atgijo kultūrinis judėjimas.

ANGLIJOS NAGAI PRIEŠ LIETUVĄ?

Elta praneša, kad Maskvos laikraštis „Ekonomičeskaja Žizn“ tvirtina, jog Lenkijos planas pasigrobtį Lietuvą, tai Anglijos politiko padaras.

Anglija norinti, kad Lenkija sugrąžintų Vokietijai Dancigą ir Sileziją, o kaip atlyginimą užtai siūlo Lenkijai pasiimti Lietuvą.

Kiek tame tiesos, mes nežinome, bet iš slaptos diplomatinės galima tikėtis visko.

KIEK LENKIJA TURI GYVENTOJŲ.

Pasiremdamas Lenkijos gyventojų sąrašą, kuris buvo padarytas 1921 metais, Lenkijos Seimo atstovas Marceli Proszynski paduoda Varšuvos laikrasty, „Gazeta Warszawska Poranna“, šitokių žinių:

Lenkija turi artį 30,000,000 gyventojų. Prie to skaičiaus, žinoma, priklauso ir užgriebtų žemių žmonės:

rusinai, baltgalviai, vokiečiai, lietuviai ir kiti.
Iš jų kitatautių esą:
Zydų apie 3,000,000;
Rusų apie 4,500,000;
Baltgalvių — 1,300,000;
Vokiečių apie 1,000,000;
Lietuvių apie 500,000;
Rusų apie 37,000;
Čekų apie 31,000.

Tai, apie 11,000,000 gyventojų priklauso kitoms tautoms. Bet tikrąsiai kitiatautių turi būti daug daugiau, nes ir pati Lenkijos Seimo atstovas pažymi, kad apie 37,000 rusų buvo užrašyta „lenkais“. Taip pat „lenkais“ daug buvo užrašyta vokiečių ir net ydų.

Rusų turėtų daugiausia būti „lenkais“ užrašyta, sakė Proszynski, nes rusų tautos žmonių paduota vos tik 36,524, o statistikų tikybos išpažintųjų pažymėta net 2,790,372. Aišku, kad statistikai turėtų būti rusai.

Vilniaus krašto, priklausant prie to patį Vilniaus miesto, o taip pat Vilniaus Trakų, Ašėnės ir Švenčionių apskrims, gyventojai skaitoma taip:

Lenkų 200,000;
Baltgalvių 120,000;
Zydų apie 50,000;
Lietuvių apie 50,000;
Viso labo apie 450,000.

Neai abejonės, kad didesnę dalį Vilniaus „lenkų“ sudaro tikrai lietuviai.

KAIP JIE SUSMUKO.

„Naujiens“ pastebi, kad Amerikos komunistų partijos sekretorius Ruthenbergis skundžiasi savo pranešime, jog nuo 15 gegužės iki šiol dienai vos tik 2,940 komunistų užsimokėjo uždėtą jiems specialų mokesčių.

Reiškia, komunistų partija Amerikoje turi vos tik apie 3,000 narių „geram stovyje“.

O pora metų atgal da jie gyresni turėjo 50,000 narių.

J. VILEIŠIS GRĮŽTA AMERIKON.

Chicago's davatkų „Draugas“ rašo:

„Rytas“ 170 n-ry praneša apie didelės atmainas Lietuvos diplomatų tarpe. Laisvamaniškoji valdžia žemina katalikus diplomatus, o aukština socialistinio plauko vyrus.

„Is Jungt. Am. Valstijų atšaukiamas p. K. Bizauskas. Jam šležičius siūlas Estijoje apsigyventi — Talline.

Pas mus į Ameriką atvažiuosias Lietuvą atstovauti pragaršesjęs netaktiškais išsiskimais p. J. Vileišis.“

„Draugas“ kalba niekus, buk p. Vileišis esąs „pagarsesjęs netaktiškais išsiskimais.“ Amerikos lietuviai nežino jokio „išsiskikimo“ iš p. Vileišio pusės. Iš visų trijų atstovų jis buvo daugiausia amerikiečių mylimas, ir jie džiaugsis vėl jo susilaukė.

KUNIGAI PERKASI DVARUS.

„Lietuvos Ukinike“ skaitome, kad Garliavoj šiomis dienomis vienas kunigas nusipirkes Pruso dvarą.

„L. Ukinike“ korespondentas sako, kad šitas kunigas buvo nesenai Amerikoje ir rinko aukas. Girdi:

„Tai yra vienas iš kalėdotų, kurie palikę dangaus karalystę žvirbliams, prisikaledojo Amerikoje pinigų ir dabar mano „ukininkauti.“

„Garliavos klebonas Radziunas, kaip girdėt, taip pat perkasi dvarą netoli Mariampolės. Galime laukti, kad ateityje dvarininkų luoma sudarys vien kunigai.“

Šitą turėtų gerai išidomėti katalikai, kurie aukoja savo dolerius kunigams, manydami, kad tuos pinigus kunigai suvartoja labdarinigiems tikslams.

ANGLIJA, FRANCUZIJA IR RUSIJA.

Poincare vėl paėmus, po dviejų metų pertraukos, valdžią į savo rankas Francuzijoje, yra suprantamas bendras susirūpinimas naujojo kabineto politika. Sovietų oficiozas „Izvestija“ svarstydamas tą klausimą, taip išvadžioja:

Pasitraukdamas nuo valdžios 1924 m. Poincare turėjo aiškiai užsienių politikos programą, butent, Vokietijos politinis ir ekonominis sunaikinimas, pasireiškias Ruro ir Pareinio sričių okupavimu, sujungtu su politinių ir karo sutarčių su Lenkija ir Čekoslovakija sistema, turinčia dvigubo tikslo apsupti Vokietiją ir bauginėti SSSR, nepripažįstant pastarosios de jure. Varydamas tokią politiką, Poincare siekias Francuzijos hegemonijos Europos kontinente.

Tečiau, jau prieš dvejus metus Poincare, dar budamas valdžioje, patyrė nemažų nusiųlyimų. Francuzų frankas pradėjo kristi, ir jam sulaukyti teko kreiptis prašant pagalbos, į Amerikos kapitalistus. Prašomoji pagalba buvo Morgano suteikta su sąlyga, kad Francuzija sutiks priimti Daweso planą, kurio tikslas buvo įduoti Vokietijos klausimą į anglų-amerikiečių kapitalo rankas, išimant jį iš francuzų rankų. Francuzijai ekonomiskai susilpnėjus, susilpnėjo ir ryšiai su Lenkija ir Čekoslovakija. Tuo tarpu Sovietų Rusijos padėtis tiek pagerėjo, kad Anglijai pripažinus jį de jure, tą pat teko padaryti ir Francuzijai, nors jau ne Poincare valdomai.

Per dvejus metus buvo priimtas Daweso planas ir įvyko Locarno konferencija. Tie du faktai rodo didelį jėgų pasikeitimą Europos kontinente. Silpnėjant Francuzijos ekonominei galybei ir didėjant abiejų didžiausių kreditorių — Amerikos ir Anglijos spaudimui, Francuzija per tuos dvejus metus neteko žymiausių Versalio sutarties vasių. Daweso planas atėmė iš francuzų kapitalo galimybę elgtis su Vokietija, kaip su eksploatacijos objektu. Locarno sutartis panaikino ilgameį Poincare darbą gauti Anglijos garantiją francuzų sienų neliečiamybei.

Po Locarno sutarties Anglija virto arbitru taikos ir karo klausimais ties francuzų-vokiečių-belgų sienomis. Locarno konferencija taip pat parodė, kad Anglijos pažiūros į Vokietiją visiskai nesutinka su Poincare politika. Locarne Anglija dar kartą pabrėžė savo norą panaudoti Vokietiją, išlaikant jėgų pusiausvyrą Europoje, prieš Francuzijos įtaką.

Anglijos pasipriešinimas laiduoti Lenkijos ir Čekoslovakijos sienas parodė pastarojiems, kad jos negali laukti siais klausimais paramos iš Francuzijos. Todėl šios dvi valstybės pradėjo orientuotis į Londono pusę. Dabar Poincare, kad ir norėdamas, jau negalėtų vesti politikos Vokietijai apsupti iš visų pusių karo sutartinis.

Antra vertus, Poincare negali laikyti apsuptimo politikos Vokietijos atžvilgiu dar ir dėlto, kad Amerikos kapitalas, budamas suinteresuotas Vokietijos ekonominiu stiprėjimu, neleidžia iškviesti jokių naujų, panasių Ruro okupaciją, eksperimentų. Francuzija neturi pajėgų sekinčiai kovoti su Amerikos ir Anglijos ekonominiu ir politiniu spaudimu.

Prieš francuzus stovi vis didėjantis anglų itakos Europoje pavojus. Artimiausias francuzų - anglų susirėmimas įvyksias rudenį per T. S-gos posėdžius, kur tečiau jėgų santikis aiškiai pakryps anglų naudai. Taip pat nedavė jokių žymių rezultatų ir francuzų diplomatijos pastangos kovoti su Anglijos įtaka Europoje, sudarant Artimuose Rytuose kompensacijų objektus, kuriuos francuzai įkeisdavo už Anglijos nusileidimus Europoje. Budama įtraukta į karus Sijurijos ir Moroko, Francuzija ne tik negalėjo sau naudinti test kompensacijų politikos, bet, priešingai, buvo verčiama pati nusileidinėti Anglijai Europoje, kad gautų anglų paramos kolonialiniams klausimais.

Vienintėniu teigiamu pastutinių dviejų metų Francuzijos užsienių politikos rezultatu sovietų oficiozas laiko santikių pletojimą su SSSR ir santikių pagerėjimą tarp Francuzijos ir Vokietijos. Briando pasiklimas užsienių reikalų ministeriu rodo, kad francuzų - vokiečių santikiai ir toliau galės ramiai vystytis. Jėgų santikių pakitėjimas Europoje verčia Francuziją kovoti su nauja anglų hegemonija Europoje. Pati viena, savo pajėgomis, Francuzija tai hegemonijai negali pasipriešinti. Iš to so vietų laikraštis, baigdamas savo straipsnį, daro išvadą, kad reikia jungtis kruvontoms valstybėms, kurioms toji hegemonija esanti irgi neprimtina.

Šita sovietų oficiozo išvada yra ypaci išidomėtina. Ją yra nurodoma galimybė sudaryti bendrą francuzų-vokiečių-rusų bloką prieš Angliją, už kurios pečių stovi Amerika. Sovietų Rusija nuolat reiškė norą palaikyti karą pabrėžė savo norą panaudoti Vokietiją, išlaikant jėgų pusiausvyrą Europoje, prieš Francuzijos įtaką.

o pasigerindami francuzams, daro jiems žymių nusileidimų prieškarinių skolų klausimu. Sovietai taip pat nēr priešingai ir francuzų vokiečių artėjimui, ir sovietų spauda gana palankiai sutiko žinią apie francuzų-vokiečių-belgų plieno trasto isteigimą. Sujungtai francuzų-vokiečių sunkiajai pramonei Sovietų Rusijoje yra plačios rinkos, ir galimas daiktas, kad vokiečiams tarpininkaujant, sovietų rusų ir francuzų artėjimas žymiai bus pastumėtas pirmyn.

Jei politinių grupavimųsi pagrindas padėti kovą su vienos valstybės hegemonija, tai po didžiojo karo, suiruškinusio vokiečių galybę, ir po pokariniais laikais ramiu būdu Francuzijos likviduoti francuzų hegemonijos, labiausiai ryskeja stambiais brouzais pamazu bręstančioji anglų-amerikiečių itaka visam pasauly. Anglų sakų giminė, po didžiojo karo, paėmė į savo rankas pasaulio vadeles. Milziniški kapitalai, susikoncentravę karo metu Amerikoje, sujungti su galingiausiomis jūrų pajėgomis ir labiausiai išbujuojusi pramone duoda anglų sakų giminai neabejojamą pirmenybę visų tautų tarpe. Šiuo metu yra pagrindas manyti, kad toji pajėga yra kreipiama prieš Sovietų Rusiją. Besirušiant ateities kovoms, taktininkų klausimas iğauna abiem pusem ypatingos reikšmės. Vokietijoje, kaip stovincioj tarp vakarų ir rytų, yra daugiausia jaučiamas itakų varžymasis. Anglai nori patraukti savo pusėn Vokietiją, kaip politinę pajėgą prieš francuzus, nes nei Europos kontinente, nei kur kitur Anglija neturi pastovių žymių sausumos pajėgų, siūlydami už tai vokiečiams bendradarbiavimą su anglų-amerikiečių kapitalu, kuriam bendradarbiavime vokiečiai turėtų atlikti kapitalo tarpininko vaidmenį. Iš kitos pusės, sovietai, įsiekdami paramos prieš Angliją ir Europoje ir kolonijose, siūlo bendrą kovą prieš anglų amerikiečių augandą hegemoniją. Locarno sutartims nedavus lauktų vasių, Vokietija žymiai atšalo vakarų orientacijos atžvilgiu ir vėl atsistatijo kryžkelės tarp rytų ir vakarų. Reikia pripažinti, kad tam tikras svyravimas Vokietijos politikoje paskutiniuoju metu yra aiškiai jaučiamas. Ir visas Europos kontinentalinės politikos pakrypimas kiton pusėn dabar, iš tikrųjų, priklauso nuo Francuzijos pozicijos. Spresti apie busimąją Francuzijos politiką, šiuo atžvilgiu tuo tarpu nėra tikslių ir objektingų davinų. („L.“)

TRUPINIAI.

Tikrai tai geras skonis mokėti pasakyti daug dalykų trumpais žodžiais, mokėti parinkti mintis, tvarkingai sudėstyti tai, ką sakom — ir viską pasakyti tam tikru planu. Fenelon.

Jei nori būti įtikinantis, buk žodžiuose taupus, nes su žodžiais buna tas pats, kas su saulės spinduliais: juo labiau jie kondensuoja, tuo labiau degina. Southey.

Jeigu kas neturi kito tikslo, išskyrus teisybę, gali pasakyti daug trumpais žodžiais. Steele.

Septynių Graikijos galvočių garbė atsirado iš sudėtytų trumpų sentencijų iš dviejų-trijų žodžių.

Meksikos klerikalų vadai generolai Aulbio Sepulveda ir Enrique Estrada, kuriėdu budami Suv. Valstijose darė suokalbį ginklų nuvesti dabartinę Meksikos valdžią. Jiedu siuntė iš Suv. Valstijų savo šėbrams į Meksiką ginklų transportą, bet ant rubėžiaus Suv. Valstijų kareiviai transportą nudiupo ir sulaukė.

